

www.strik.rs

www.strik.rs

NASLOV ORIGINALA

Rosa Montero

Instrucciones para salvar el mundo

UREDNIKA

Ljubica Pupezin

Objavlivanje ove
knjige pomogao je
program „Kreativna Evropa”
Evropske unije

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

© Rosa Montero, 2008

© Štrik, 2019, za srpski jezik

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se umnožavati ni u kom obliku bez prethodne dozvole izdavača ili vlasnika izdavačkih prava.

Rosa Montero

UPUTSTVA
ZA SPASAVANJE
SVETA

PREVELA SA ŠPANSKOG

Ana Kuzmanović Jovanović

BEOGRAD

2019

*Ako više nemaš suza,
nemoj plakati, smeji se.*

Šlomit Levin
(baba Amosa Oza)

Čovečanstvo se deli na one koji uživaju da legnu uveče u krevet i one koje odlazak na spavanje uznemirava. Prvi smatraju svoje postelje zaštićenim gnezdima, dok drugi tvrde da smo zbog nagosti nemirnog sna opasno ranjivi. Za jedne, čin odlaska na spavanje predstavlja prekid svih briga; drugima pak tama izaziva nemir zlih misli i da se oni pitaju, spavali bi danju, kao vampiri. Jeste li nekada osetili užas noći, davljenje košmara, mrak koji piri u potiljak svojim hladnim dahom, i mada ne znate koliko vam je vremena još preostalo, znate da ste običan osuđenik na smrt? Pa ipak, sledećeg jutra život ponovo probuja uz svoju veselu laž o večnosti. Ovo je priča o jednoj dugoj noći. Tako dugoj da je potrajala nekoliko meseci. Mada je sve počelo jednog novembarskog popodneva.

Tog jutra je inače sipila susnežica, ali nebo je bilo suvo poput olovnog lima. Hladnoća je puzala iz nadgrobnih ploča i tvrde zemlje i lizala članke ledenim jezikom. Stariji grobar je krišom obrisao rukavom kap iz nosa. Bubrezi su ga boleli uprkos

pojasu i hteo je što pre da završi, bio je to poslednji mrtvac za taj dan. Osim toga, bila je to jedna od onih ušljivih sahrana na koje niko ne dođe, svega troje ili četvoro ljudi, tuga jedna, pa još i taj odvratan dan, uz tu pomrčinu, uz tu hladnoću. Sahrane bez ljudi i sahrane dece, to je bilo najteže. Stari grobar je udahnuo i udario kovčeg sa strane da ga poravna na gurtnama da se ravno spusti u raku. Kakva zima, majku mu, reče za sebe, sav ukočen. Naravno da je mrtvima unutra još hladnije, ponovio je po običaju, kao i uvek. Bacio je pogled na svog mladog kolegu, koji je bio snažan kao bik, znojio se i dahtao, beslovesnog izgleda. E taj ti nema problema, reče u sebi ozlojeđeno; on je, međutim, svakoga dana bio sve bliži grobu. Kako je zajebrano biti star. Spustio je ruke na bolne bubrege i obratio se rođaku.

– Da nastavimo?

Pitanje nije dobilo odgovor: tip je delovao skamenjeno. Grobar pogleda upitno drugog muškarca, koji se oseti obaveznim da nešto uradi, pa blago povuče udovca za ruku.

– Matijas... Matijas...

– Eh?

– Pitaju ljudi da li mogu da nastave.

– Da li mogu da... šta?

– Da li da zakopaju? – pojasni uz nelagodu Ritin rođak.

– Ah... da, da.

Matijas se trudio da se usredsredi na prizor. Rođak koji je lupkao nogama po zemlji da se zagreje; krupni grobar koji je držao alat; drugi koji je malterom zatvarao poklopac grobnice. Mistrija je grebala o kamen. Sitan, nesnosan zvuk. Pogrebnik mu je prišao šapćući nerazumljivo; nosio je u ruci neke papire i hemijsku olovku koju mu je vešto tutnuo među prste. Matijas je pretpostavio da treba da potpiše i nažvrljao je dva slova tamo gde mu je čovek pokazao noktom. Bilo mu je teško, jer mu je sve delovalo daleko, strašno daleko, s one strane mračnog tunela, na pogrešnoj strani dvogleda. S ove razdaljine, rake su izgledale kao kasete u garderobi na stanici. Rita će se smeјati kad joj to bude ispričao.

– Mnogo mi je žao, Matijas.

– Da, da.

– Bila je sjajna žena.

– Da.

Grobari su već bili otišli, a sada su se razilazili i ostali. Bolničarka. Rođak. Ritina šefica iz administracije. Osećali su se nelagodno, žurili. Jedva su čekali da pobegnu iz ledenog sumraka koji je pa-

dao na udovca. Posramljeni što ih je tako malo. „Da sam znao, pobrinuo bih se da obavestim ljude, ali ovaj čovek ne dozvoljava da mu se pomogne”, pravdao se rođak pred bolničarkom dok su odlazili; osećao se obaveznim da sačuva čast porodice. U tom trenutku, niko nije znao da više neće videti Matijasa. A i da su znali, verovatno ne bi marili; žalost poseduje negativno naelektrisanje, poput magneta koji odbija umesto da privlači. Odoše njih troje žurno, izleteše s groblja.

Matijas, međutim, nije bio žalostan. Ne. Zapravo, nije osećao ništa. Ni hladnoću koja je u talasima izbijala iz vlažne zemlje. Zatreptao je i pogledao u nebo. Koje je bilo crno kao... Crno kao... Nije uspeo da nađe poređenje za to nebo jer bilo je crnije od najcrnijeg što ga je ikada video, crnije nego reč crnilo. Noć je brzo pala. Gde sam?, upitao se odjednom, rasejan, uz iznenadno čuđenje, mrvicu panike, vrtoglavicu. Na groblju, odgovorio je sam sebi. Upravo sam sahranio Ritu. I ponovo mirno ništavilo u njemu. Ni otkucaj srca, ni najmanja uspomena u sećanju. Smirenost smrti koja sve umiruje.

Izašao je s groblja ne razmišljajući, noge su same tražile put i pomerale se. Seo je u taksi, krenuo i vozio do obližnjeg auto-puta M 30 uz isti otupeli automatizam. Grad je okolo bleštao, sav osvetljen i